

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2013. június 20.*

„Személyek szabad mozgása — Egyenlő bánásmód — Szociális kedvezmények — 1612/68/EGK rendelet — A 7. cikk (2) bekezdése — A felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatás — A támogatást nyújtó tagállamban található tartózkodási helyre vonatkozó feltétel — A támogatás nyújtásának megtagadása az adott tagállamban tartózkodási hellyel nem rendelkező olyan uniós állampolgár hallgatókkal szemben, akiknek a határ menti ingázó egyik szülője az adott tagállamban dolgozik — Közvetett hátrányos megkülönböztetés — Igazolás — A felsőoktatási diplomával rendelkező személyek arányának növelésére irányuló célkitűzés — Megfelelő jelleg — Arányosság”

A C-20/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal administratif (Luxemburg) a Bírósághoz 2012. január 16-án érkezett, 2012. január 11-i határozatával terjesztett elő az előtte

Elodie Giersch,

Benjamin Marco Stemper,

Julien Taminiaux,

Xavier Renaud Hodin,

Joëlle Hodin

és

az **État du Grand-Duché de Luxembourg**

között,

Didier Taminiaux

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, A. Rosas (előadó), Juhász E., D. Šváby és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,

* Az eljárás nyelve: francia.

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. november 28-i tárgyalásra, figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- E. Giersch képviselőjében S. Coï ügyvéd,
 - B. M. Stemper képviselőjében S. Jacquet ügyvéd,
 - J. Taminiaux képviselőjében P. Peuvrel és V. Wauthoz ügyvédek,
 - és J. Hodin képviselőjében G. Thomas ügyvéd,
 - D. Taminiaux képviselőjében P. Peuvrel és V. Wauthoz ügyvédek,
 - a luxemburgi kormány képviselőjében P. Frantzen és C. Schiltz, meghatalmazotti minőségben, segítőjük: P. Kinsch ügyvéd,
 - a dán kormány képviselőjében M. Wolff és C. Vang, meghatalmazotti minőségben,
 - a görög kormány képviselőjében G. Papagianni, meghatalmazotti minőségben,
 - az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer és G. Eberhard, meghatalmazotti minőségben,
 - a svéd kormány képviselőjében A. Falk, C. Stege és U. Persson, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében G. Rozet és M. Van Hoof, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2013. február 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.; helyesbítés: HL L 274., 47. o.) által módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet (HL L 257., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 15. o.; a továbbiakban: 1612/68 rendelet) 7. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a luxemburgi felsőoktatási és kutatásügyi miniszter (a továbbiakban: miniszter) és azon hallgatók közötti jogvitában terjesztették elő, akik felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatást kértek a Luxemburgi Nagyhercegségen kívüli más tagállamban végzett tanulmányok folytatásához.
- 3 Ezzel egyidejűleg az Európai Bizottság 2011 áprilisában a Luxemburgi Nagyhercegséggel szemben jogsértési eljárást indított, amely még a pert megelőző szakaszban van. A 2012. február 27-i indokolással ellátott véleményében a Bizottság arra kérte e tagállamot, hogy vessen véget a migráns munkavállalók és családtagjaik kifogásolt hátrányos megkülönböztetésének a felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás, de ugyanígy a fiatal önkéntesek havi segélyének és az úgynevezett „gyermek után járó visszatérítés” támogatásnak az adását illetően.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 4 Az 1612/68 rendelet 7. cikke értelmében:

„(1) Valamely tagállamnak egy másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgárát a foglalkoztatási- és munkafeltételek tekintetében nem kezelhetik állampolgársága miatt a hazai állampolgároktól eltérő módon, különösen ami a javadalmazást, a munkaviszony megszüntetését és munkanélkülivé válás esetén az újraelhelyezést vagy újrafoglalkoztatást illeti.

(2) A hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.

[...]”

A luxemburgi szabályozás

- 5 A felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásokat a 2010. július 26-i törvény (*Mémorial A 2010, 2040. o.*) által módosított, a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásokról szóló, 2000. június 22-i törvény (*Mémorial A 2000, 1106. o.*; továbbiakban: a módosított 2000. június 22-i törvény) szabályozza.

- 6 E támogatást ösztöndíj és diákhitel formájában nyújtják, és attól függetlenül igényelhető, hogy a kérelmező mely államban kíván felsőoktatási tanulmányokat folytatni.

- 7 Az eredeti változatában a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásokról szóló, 2000. június 22-i törvény az e támogatásra jogosultak körét a 2. cikkében a következőképpen határozta meg:

„Felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásban részesülhet az a felsőfokú tanulmányok folytatására felvett hallgató, aki a következő feltételek valamelyikét teljesíti:

a) luxemburgi állampolgár, vagy

b) az Európai Unió valamely más tagállamának állampolgára, aki a Luxemburgi Nagyhercegségben rendelkezik lakóhellyel és az [...] [1612/68] rendelet 7. és 12. cikke rendelkezéseinek hatálya alá esik,

[...]”

- 8 A felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásokról szóló, 2000. június 22-i törvényt módosító, 2005. április 4-i törvény (*Mémorial A 2005, 786. o.*) az előbbi törvény 2. cikkének a) pontja helyébe a következő szöveget illesztette:

„a) luxemburgi állampolgár és a Luxemburgi Nagyhercegségben rendelkezik lakóhellyel, vagy [...]”.

- 9 A 2010. július 26-i törvény 1. cikkének 2. pontja által bevezetett módosítások következtében a módosított 2000. június 22-i törvény 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Pénzügyi támogatásra jogosultak

Felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásban részesülhet az a felsőfokú tanulmányok folytatására felvett hallgató, aki a következő feltételek valamelyikét teljesíti:

- a) luxemburgi állampolgár vagy valamely luxemburgi állampolgár családtagja, és a Luxemburgi Nagyhercegségben rendelkezik lakóhellyel, vagy
- b) az Európai Unió másik tagállamának vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államok, és a Svájci Államszövetség állampolgárságával rendelkező hallgató, aki a személyek szabad mozgásáról és a bevándorlásról szóló, módosított 2008. augusztus 29-i törvény 2. fejezetének megfelelően a Luxemburgi Nagyhercegségben tartózkodik, munkavállalóként, önálló vállalkozóként, olyan személyként, aki megőrizte e jogállását, vagy az előző személyek családtagjaként, vagy aki már rendelkezik a huzamos tartózkodáshoz való joggal [...]

[...]”

- 10 A személyek szabad mozgásáról és a bevándorlásról szóló, 2008. augusztus 29-i törvény (*Mémorial A 2008, 2024. o.*) ültette át a luxemburgi jogba a 2004/38 irányelvet. E törvény 6. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy az uniós polgár három hónapot meghaladó időtartamban akkor tartózkodhat luxemburgi területen, amennyiben munkavállaló vagy önálló vállalkozó, vagy tanulmányok folytatásának fő céljából beiratkozott egy Luxemburgban akkreditált magán- vagy közoktatási intézménybe, és garantálja, hogy egészségbiztosítással, valamint elegendő forrásokkal rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet a szociális segítségnyújtási rendszerre.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 11 A Felsőoktatási és kutatásügyi minisztériumhoz tartozó Felsőoktatási információs és dokumentációs központ által kiadott formanyomtatvány kitöltésével E. Giersch és J. Hodin, valamint J. Taminiaux és B.M. Stemper, mint hallgatók a 2010/2011-es tanévre kérték a diploma előkészítésének megfelelő felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott támogatás megadását.
- 12 E. Giersch és J. Hodin, valamint J. Taminiaux belga állampolgárok, és a 2010/2011-es tanévben e tagállamban kívánják a tanulmányaikat folytatni. B. M. Stemper német állampolgár, és úgy nyilatkozott, hogy az Egyesült Királyságban kívánja tanulmányait folytatni.
- 13 A miniszter a pénzügyi támogatás iránti kérelmeiket ugyanazzal az indokkal utasította el, vagyis hogy nem teljesült a módosított 2000. június 22-i törvény 2. cikke b) pontjában meghatározott tartózkodási helyre vonatkozó feltétel.
- 14 Az alapügy felperesei a miniszter elutasító határozatainak megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése iránti keresetet nyújtottak be a közigazgatási bírósághoz. Valamennyien arra hivatkoztak, hogy a szüleik közül az egyik Luxemburgban dolgozik. A kereseteiket az említett határozatok hatályon kívül helyezésére irányuló részükben elfogadhatóknak ítélték.
- 15 A csupán a 2010/2011-es tanévre vonatkozóan előtte folyamatban lévő 600 másik hasonló keresettel foglalkozó közigazgatási bíróság úgy határozott, hogy az alapeljárás felpereseinek kereseteit egyesíti.

- 16 E bíróság előtt az említett felperesek előadták, hogy a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, ily módon az e rendelkezésben meghatározott egyenlő bánásmód elve vonatkozik rá.
- 17 Ugyanezen felperesek szerint a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel, amelyre a miniszter velük szemben hivatkozik, ha nem is közvetlen, de legalábbis közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- 18 Közvetlen hátrányos megkülönböztetésre hivatkoznak, mivel a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásra való jogosultsághoz a luxemburgi állampolgárnak vagy valamely luxemburgi állampolgár családtagjának luxemburgi lakóhellyel kell rendelkeznie, míg valamely más tagállam állampolgárának ott is kell tartózkodnia. Amennyiben azonban úgy kellene tekinteni, hogy a luxemburgi állampolgárokra és más tagállami állampolgárokra nézve a Luxemburg területén való tartózkodási helyre vonatkozó ugyanazon feltétel érvényesül, e tartózkodási helyre vonatkozó feltétel közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülne, mivel azt a luxemburgi állampolgárok könnyebben teljesíthetnék, mint más tagállamok állampolgárai.
- 19 A közigazgatási bíróság előtt a luxemburgi kormány vitatta azt, hogy e pénzügyi támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, azon az alapon, hogy ennek kedvezményezettje önálló felnőttként kezelt hallgató, aki saját háztartásában él, és nem a szülei tartják el.
- 20 Az említett kormány azzal érvelt, hogy a luxemburgi támogatási rendszer által követett cél igazolja a jogosultak körének a Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkezőkre való korlátozását. A szóban forgó pénzügyi támogatást létrehozó törvény célja, hogy ösztönözze a felsőoktatási diplomával rendelkező luxemburgi lakosok arányának növelését, hogy az hozzávetőleg 2020-ra elérje a 40%-ot, jöllehet 2010-ben még csak 28%-ot tett ki. Márpedig ez utóbbi arány jelentősen alacsonyabb, mint a Luxemburgi Nagyhercegséggel összehasonlítható tagállamokban ilyen diplomával rendelkezők aránya.
- 21 A luxemburgi kormány szerint a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel hiányában minden, a luxemburgi társadalommal kapcsolatban nem álló hallgató részesülhetne az állami pénzügyi támogatásban abból a célból, hogy bármely országban felsőfokú tanulmányokat folytasson, ami ösztönözné a „tanulmányiösztöndíj-turizmust”, és elviselhetetlen terhet jelentene az államháztartás számára.
- 22 E kormány szerint semmiféle hátrányos – akár közvetlen, akár közvetett – megkülönböztetés nem állapítható meg. A tartózkodási helyre vonatkozó feltétel, amely mind az állampolgárokra, mind pedig a nem-állampolgárokra egyaránt vonatkozik, az alapeljárás tárgyát képező támogatásban részesítés jogszerű feltételének minősül, a módosított 2000. június 22-i törvény közérdekű célkitűzésére tekintettel.
- 23 A közigazgatási bíróság elsősorban elveti a luxemburgi kormány azt vitató érvelését, hogy a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, mégpedig amiatt, hogy e támogatás kedvezményezettje önálló felnőttként kezelt hallgató, akit nem a szülei tartanak el.
- 24 Ebben a vonatkozásban a közigazgatási bíróság kifejti, hogy a törvény által meghatározott, a felsőfokú tanulmányokhoz való hozzáférés megkönnyítését célzó támogatás egy alapösszegeből és adott esetben kiegészítő összegekből áll, amelyek egyrészt a hallgató pénzügyi és társadalmi helyzete, másrészt a hallgatóra háruló beiratkozási díjak függvényében változhatnak. Márpedig e bíróság szerint a hallgató pénzügyi és társadalmi helyzetének felmérése megköveteli annak vizsgálatát, hogy a hallgató – túl a jogalkotó előfeltevésén – valóban önálló, vagy ellenkezőleg a szülei tartják el.

- 25 Miután megállapította, hogy az alapügyben a felperesek mindegyike teljes idejű hallgató, és nem rendelkeztek a 2010/2011-es tanévben semmilyen jövedelemmel, sőt apjukkal és anyjukkal egy háztartásban éltek, a közigazgatási bíróság arra a következtetésre jutott, hogy emiatt őket úgy kell tekinteni, hogy a szüleik, vagyis a határ menti ingázó munkavállalók tartják el őket. E bíróság azt is kifejti, hogy az említett felperesek mindegyike azt hozza fel, hogy vagy az apja, vagy az anyja Luxemburgban dolgozik.
- 26 A C-3/90. sz. Bernini-ügyben 1992. február 26-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-1071. o.) 23. pontjára hivatkozva a közigazgatási bíróság emlékeztet egyebekben arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy szakmai minősítéssel záruló egyetemi tanulmányok folytatása céljából a megélhetéshez és a képzéshez nyújtott támogatás az ebből részesülő hallgató számára az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül.
- 27 Éppígy a kérdést előterjesztő bíróság szerint, amely a C-212/05. sz. Hartmann-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-6303. o.) 24. pontjára hivatkozik, a tanulmányok tagállam általi finanszírozása a munkavállalók gyermekei részére – a migráns munkavállaló vagy a határ menti ingázó munkavállaló esetében – az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, ha a munkavállaló továbbra is biztosítja a gyermek megélhetését. E bíróság kifejti, hogy ilyen esetben a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 28. pontja értelmében a gyermek hivatkozhat az említett 7. cikk (2) bekezdésére, hogy a tanulmányok finanszírozásában a saját állampolgár munkavállalók gyermekeire alkalmazottakkal azonos feltételek mellett részesülhessen, mivel az 1612/68 rendelet 7. cikkében kimondott egyenlő bánásmód azon leszármazók hátrányos megkülönböztetésének megakadályozására is irányul, akiket a munkavállaló tart el.
- 28 Következésképpen a közigazgatási bíróság szerint az alapügy felperesei hivatkozhatnak az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdésére, hogy a tanulmányok finanszírozásában a saját állampolgár munkavállalók gyermekeire alkalmazottakkal azonos feltételek mellett részesülhessenek.
- 29 Másodsorban e bíróság tagadja, hogy közvetlen hátrányos megkülönböztetés állt volna fenn. A módosított 2000. június 22-i törvény 2. cikke értelmében a „lakóhely” és a „tartózkodási hely” fogalma véleménye szerint ugyanazt a ténybeli fogalmat fedi, vagyis az érdekelt valós, jogszerű és folyamatos lakóhelyét. E tartalmi azonosságot megerősíti a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásról szóló 2000. október 5-i nagyhercegi rendeletet módosító 2010. november 12-i nagyhercegi rendelet (*Mémorial A* 2010, 3430. o.) 3. cikke, amely kimondja, hogy a módosított 2000. június 22-i törvény 2. cikkében meghatározott hallgatók, vagyis mind a luxemburgi állampolgárok, vagy a luxemburgi állampolgárok családtagjai, mind pedig más tagállamok állampolgárai kötelesek a Luxemburgban történő tartózkodás igazolását benyújtani ahhoz, hogy e támogatásban részesülhessenek.
- 30 Harmadsorban az állítólagos közvetett hátrányos megkülönböztetés fennálltát illetően a közigazgatási bíróság emlékeztet arra, hogy az egyenlő bánásmód elve a hátrányos megkülönböztetés valamennyi leplezett formáját is tiltja, ezek ugyanis az állampolgárságon alapulón kívüli más megkülönböztető ismérvek alkalmazásával valójában ugyanahhoz az eredményhez vezetnek. A C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2119. o.) 53. pontjára hivatkozva e bíróság kifejti, hogy a tartózkodásra vonatkozó feltétel ezen összefüggésben tekinthető hátrányosan megkülönböztetőnek abból az okból, hogy egy ilyen követelmény elsősorban a többi tagállam állampolgárait érintheti hátrányosan, hiszen azt a saját állampolgárok könnyebben teljesíthetik.
- 31 Az eltérő bánásmód azonban igazolható akkor, ha az érintett személyek állampolgárságától független, objektív szempontokon alapul, és a nemzeti jog által jogszerűen megállapított célkitűzéssel arányos.

- 32 Mivel úgy értékelte, hogy a jelen ügyben az ilyen közvetett hátrányos megkülönböztetés jogszerűségét az egyenlő bánásmód elve alapján meg kell vizsgálni, a közigazgatási bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a Bíróság elé a következő kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra:

„Az 1612/68 rendelet 7. cikkében kimondott egyenlő bánásmód közösségi elvére figyelemmel, a luxemburgi állam által hivatkozott, azon oktatáspolitikai és költségvetési politikai megfontolások, amelyek a felsőoktatási diplomával rendelkező személyek arányának – ami jelenleg a luxemburgi lakosságot illetően a nemzetközi összehasonlításban elégtelen – növelésére való törekvésre irányulnak, és amely megfontolásokat súlyosan veszélyeztetnék, ha a luxemburgi államnak bármely olyan hallgató részére, aki a Nagyhercegség társadalmával semmilyen kapcsolatban nem áll, a felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatást kellene adnia arra, hogy a világ bármelyik országában felsőfokú tanulmányokat folytasson, ami a luxemburgi állam költségvetésére ésszerűtlen terhet róna, a fent hivatkozott közösségi ítélkezési gyakorlat értelmében vett, olyan megfontolásokat képeznek-e, amelyek igazolják a felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott támogatás elnyerése céljából mind a luxemburgi állampolgárokra, mind pedig a többi tagállam állampolgárára vonatkozó tartózkodási kötelezettségből eredő eltérő bánásmódot?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 33 A kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatás nyújtását a hallgató tartózkodási helyétől teszi függővé, és az adott tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező személyek és azon személyek között eltérő bánásmódot alkalmaz, akik e tagállamban ugyan nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, de az adott tagállamban tevékenységet folytató, határ menti ingázó munkavállalók gyermekei, azzal a céllal, hogy ösztönözze a felsőoktatási diplomával rendelkező lakosok arányának növelését, elkerülve azonban a minden hallgató számára nyújtandó támogatás túlságosan súlyos pénzügyi terhét.

A hátrányos megkülönböztetés fennálltáról

- 34 Ebben a vonatkozásban először is emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 45. cikk (2) bekezdése értelmében a munkavállalók szabad mozgása magában foglalja az állampolgárság alapján történő minden megkülönböztetés megszüntetését a tagállamok munkavállalói között a foglalkoztatás, a javadalmazás, valamint az egyéb munka- és foglalkoztatási feltételek tekintetében.
- 35 Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése az egyenlő bánásmód EUMSZ 45. cikk (2) bekezdésében foglalt szabályának különös kifejeződése a szociális kedvezmények nyújtásának sajátos területén, és azt ugyanúgy kell értelmezni, mint ez utóbbi rendelkezést (a C-287/05. sz. Hendrix-ügyben 2007. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-6909. o.] 53. pontja).
- 36 Az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése szerint valamely tagállamnak valamely másik tagállam területén foglalkoztatott állampolgára a hazai munkavállalókkal azonos szociális és adókedvezményeket élvez.
- 37 Erre a rendelkezésre éppúgy hivatkozhatnak a valamely befogadó tagállamban élő migráns munkavállalók, mint a határ menti ingázó munkavállalók, akik ugyan ez utóbbi tagállamban folytatnak kereső tevékenységet, egy másik tagállamban rendelkeznek tartózkodási hellyel (a C-213/05. sz. Geven-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-6347. o.] 15. pontja, és a C-542/09. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2012. június 14-én hozott ítélet 33. pontja).

- 38 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a szakmai képesítéssel záruló egyetemi tanulmányok folytatásához nyújtott megélhetési és tanulmányi költségek fedezésére szolgáló támogatások az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősülnek (a 39/86. sz. Lair-ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet [EBHT 1988., 3161. o.] 24. pontja, a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 23. pontja, és a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 34. pontja).
- 39 A Bíróság azt is kimondta, hogy a valamely tagállam által a munkavállalók gyermekeinek nyújtott tanulmányi támogatás a migráns munkavállaló esetében az említett 7. cikk (2) bekezdése értelmében vett szociális kedvezménynek minősül, ha továbbra is e munkavállaló gondoskodik a gyermek ellátásáról (a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 25. és 29. pontja, a C-337/97. sz. Meeusen-ügyben 1999. június 8-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-3289. o.] 19. pontja, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 35. pontja).
- 40 A migráns munkavállaló családtagjai az e munkavállalót az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján megillető egyenlő bánásmód közvetett kedvezményezettjei. Mivel a migráns munkavállaló gyermekének nyújtott tanulmányi támogatás a migráns munkavállaló számára szociális kedvezménynek minősül, a gyermek maga hivatkozhat e rendelkezésre e támogatás megszerzése érdekében, ha a nemzeti jog értelmében azt közvetlenül a hallgatónak nyújtják (a 316/85. sz. Lebon-ügyben 1987. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1987., 2811. o.] 12. és 13. pontja, a fent hivatkozott Bernini-ügyben hozott ítélet 26. pontja, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 48. pontja).
- 41 Ugyancsak az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az EUMSZ 45. cikkben, illetve az 1612/68 rendelet 7. cikkében megfogalmazott egyenlő bánásmód elve nemcsak az állampolgárság alapján történő nyilvánvaló hátrányos megkülönböztetést tiltja, de minden rejtett módon való hátrányos megkülönböztetést is, amelyek egyéb megkülönböztető kritériumok alkalmazása által végül ténylegesen ugyanarra az eredményre vezetnek (lásd a C-57/96. sz. Meints-ügyben 1997. november 27-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-6689. o.] 44. pontját; a C-147/03. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2005. július 7-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-5969. o.] 41. pontját; a C-269/07. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-7811. o.] 53. pontját, és a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 37. pontját).
- 42 A jelen alapügyben a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jog értelmezése során úgy értékelte, hogy a módosított 2000. június 22-i törvény által a lakóhelyre és a tartózkodási helyre vonatkozóan megkövetelt feltételek egyenértékűek, így a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel megkülönböztetés nélkül vonatkozik a luxemburgi állampolgárokra és a más tagállamok állampolgáraira.
- 43 E körülmények között a luxemburgi tartózkodási helyre vonatkozó feltétel előírása más tagállamok állampolgáraival szemben nem jár közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel.
- 44 Ezzel szemben, mivel a tartózkodási hely alapján vett megkülönböztetést ír elő, az alapügyéhez hasonló ilyen intézkedés azzal a kockázattal jár, hogy főként a más tagállamok állampolgárainak kárára alkalmazzák, mivelhogy a belföldi lakóhellyel nem rendelkező személyek leggyakrabban külföldi állampolgárok (lásd különösen a C-224/97. sz. Ciola-ügyben 1999. április 29-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-2517. o.] 14. pontját, a C-382/08. sz. Neukirchinger-ügyben 2011. január 25-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-139. o.] 34. pontját, és a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 38. pontját).
- 45 Ebben az összefüggésben közömbös, hogy az alapügyben vitatott intézkedés adott esetben hatással van az e követelménynek eleget tenni nem képes belföldi állampolgárokra és más tagállamok állampolgáraira egyaránt. Ahhoz, hogy valamely intézkedést közvetetten hátrányosan megkülönböztetőnek lehessen minősíteni, nem szükséges, hogy az összes belföldi állampolgárt előnyben részesítse, vagy kizárólag más tagállamok állampolgárait érintse hátrányosan, a belföldi

állampolgárokat kivéve (lásd ebben az értelemben a C-388/01. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2003. január 16-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-721. o.] 14. pontját, a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 38. pontját, és a C-172/11. sz. Erny-ügyben 2012. június 28-án hozott ítélet 41. pontját).

- 46 Az abból a tényből eredő nem egyenlő bánásmód, hogy a tartózkodási helyre vonatkozó feltételt előírják a határ menti ingázó munkavállalók hallgató gyermekei számára, így közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely főszabály szerint tiltott, kivéve, ha objektíven igazolt. Ahhoz hogy igazolt legyen, alkalmasnak kell lennie valamely jogszerű cél megvalósítására, és nem haladhatja meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben a C-73/08. sz., Bressol és társai ügyben 2010. április 13-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-2735. o.] 47 és 48. pontját, és a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 55. pontját).

A jogszerű cél fennállásáról

- 47 A felsőoktatási tanulmányokhoz biztosított állami támogatás nyújtása tekintetében a határ menti ingázó munkavállalókkal szembeni eltérő bánásmód igazolása érdekében a luxemburgi kormány két – egyrészt szociális, másrészt költségvetési – érvet hoz fel, és azt állítja, hogy ezek elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz.
- 48 Az e kormány által „szociálisnak” minősített cél abban áll, hogy jelentősen növeljék a felsőoktatási diplomával rendelkező luxemburgi lakosok arányát. Ez az arány jelenleg 28%, vagyis jelentősen alacsonyabb, mint a hasonló diplomával rendelkezők aránya a Luxemburgi Nagyhercegséggel összehasonlítható államokban, és az említett kormány szerint el kell érni a felsőoktatási diplomával rendelkező lakosság 66%-os arányát, mivel ez teszi lehetővé számára, hogy szembenézzen a luxemburgi gazdaság tudásalapú társadalomba való átmenete biztosításának egyre sürgetőbb követelményével.
- 49 A luxemburgi kormány azzal érvel, hogy a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás jogosultjainak köre a Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkezőkre korlátozódik, mivel véleménye szerint e személyek olyan kapcsolatban állnak a luxemburgi társadalommal, amely alapján feltehető, hogy miután részesültek a szóban forgó támogatási rendszer által – adott esetben külföldön folytatott – tanulmányaik finanszírozása céljából kínált lehetőségéből, visszatérnek Luxemburgba annak érdekében, hogy így megszerzett ismereteiket e tagállam gazdaságának a fent meghatározott irányban történő fejlesztésének szolgálatába állítsák.
- 50 Az említett kormány szerint a költségvetési korlátok miatt nem lehet bőkezűbb a belföldi tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatókkal szemben anélkül, hogy a támogatási rendszer egészének finanszírozása veszélybe ne kerülne. A költségvetési cél az államháztartásra nehezedő olyan ésszerűtlen terhek elkerülésére irányul, amelyek a pénzügyi támogatásra jogosultak körének a határ menti ingázó munkavállalók belföldi tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgató gyermekeire való kiterjesztéséből erednének.
- 51 A tartózkodási helyre vonatkozó követelmény alkalmazásának mellőzéséből eredő többletköltségekre alapított igazolással kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy bár a költségvetési megfontolások szolgálhatnak valamely tagállam szociális politikájának alapjául, és befolyásolhatják az általa elfogadni kívánt szociális védelmi intézkedések jellegét és terjedelmét, önmagukban nem minősülnek e politika céljainak, így nem igazolhatják a migráns munkavállalók hátrányos megkülönböztetését (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 57. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 52 Annak elfogadása, hogy költségvetési megfontolások igazolhatják a migráns munkavállalók és a belföldi munkavállalók közötti eltérő bánásmódot, azt jelentené, hogy az uniós jog valamely olyan alapvető szabályának alkalmazása és hatálya, mint az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, időben és térben változhat, a tagállamok államháztartásának állapota szerint (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 58. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 53 A szociális célkitűzést illetően meg kell jegyezni, hogy a felsőoktatási tanulmányok folytatásának előmozdítása közérdekű, uniós szinten is elismert cél, amint arra különösen a luxemburgi és az osztrák kormány hivatkozik.
- 54 Így a Bizottság 2010. március 3-i „Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” című közleménye [COM (2010) 2020 végleges] az egyetemi tanulmányokat folytatott 30–34 éves korosztály arányának 2020-ra 31%-ról 40%-ra emelését az uniós szinten megállapított fő célkitűzések egyikeként említi. E dokumentum minden tagállamot ösztönöz arra, hogy nemzeti szinten konkrét intézkedések útján valósítsák meg e fő célkitűzéseket.
- 55 Egyébiránt az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről szóló, 2009. május 12-i következtetéseiben („Oktatás és képzés 2020”) (HL C 119., 2. o.) az Európai Unió Tanácsa már magáévá tette a felsőoktatási diplomával rendelkezők arányának növelésére irányuló célkitűzést. Az oktatás és a képzés szociális dimenziójáról szóló, 2010. május 11-i tanácsi következtetések (HL C 135., 2. o.) felhívják a tagállamokat arra, hogy a felsőoktatás terén olyan politikákat dolgozzanak ki, amelyek e képzések sikeres elvégzésének arányát növelik.
- 56 Ebből következik, hogy valamely tagállamnak az ott tartózkodási hellyel rendelkező lakossága magas képzettségi szintjének biztosítását, és a gazdasági fejlődés elősegítését célzó fellépése olyan jogszerű célt követ, amely igazolhatja az állampolgárság alapján történő közvetett hátrányos megkülönböztetést.

A tartózkodási helyre vonatkozó feltétel megfeleléséről

- 57 A luxemburgi kormány azt állítja, hogy a Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkezők számára fenntartott támogatás megfelel azon jogszerű társadalmi cél megvalósítása biztosításának, amely az e tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező lakosságon belül a felsőoktatási diplomával rendelkezők számának növelésére irányul.
- 58 E kormány ebben a tekintetben azzal érvel, hogy valószínű, hogy a külföldön végzett felsőfokú tanulmányok befejeztével az érintett hallgatók letelepedési és munkavégzési szándékkal visszatérnek a tartózkodási hely szerinti államba. Úgy véli, hogy a külföldi tartózkodási hellyel rendelkező hallgatóknak, még akkor is, ha egyébként a Luxemburgban tevékenységet folytató határ menti ingázó munkavállalók gyermekei is, semmiféle különös okuk nincs arra, hogy a tanulmányaik befejeztével személyesen a luxemburgi munkaerőpiacon rendelkezésre álljanak, sem pedig arra, hogy a luxemburgi társadalomba beilleszkedjenek. Az említett kormány szerint az alapügyben szóban forgó támogatás nyújtását indokolt a felsőfokú tanulmányaik megkezdésekor Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkező hallgatók körére korlátozni, mivel ők már beilleszkedtek a luxemburgi társadalomba, és a tanulmányaik befejeztével leggyakrabban e tagállam munkaerőpiacának rendelkezésére állnak.
- 59 A luxemburgi kormány hozzáteszi, hogy egyébiránt magas a határ menti ingázó munkavállalóként szakmai tevékenységet folytató személyek „fluktuációja”, mivel e minőségükben csak korlátozott ideig dolgoznak, ami ellentmond annak, hogy a határ menti ingázó munkavállalást a foglalkoztatás szerinti állam társadalmába való olyan beilleszkedési tényezőnek lehessen tekinteni, amely az e tagállamban való tartózkodási helyhez hasonló és kellően jelentős ahhoz, hogy a határ menti ingázó munkavállaló gyermekeinek tartózkodási helyének megválasztására a tanulmányaik befejeztével hatást gyakoroljon.

- 60 Az alapügy felperesei vitatják a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel megfelelőségét. Egy ilyen feltétel nem biztosítja a luxemburgi munkaerőpiac szükségleteinek fedezése érdekében a lakosságon belül felsőoktatási diplomával rendelkezők számának növelésére irányuló célkitűzés megvalósítását. Az alapügyben szóban forgó támogatásnak kizárólag a pénzügyi támogatás iránti kérelem benyújtásakor Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkező hallgatók számára történő nyújtása nem jelenti azt, hogy e hallgatók a felsőfokú tanulmányaik befejeztével tartós jelleggel és véglegesen a luxemburgi munkaerőpiacon rendelkezésre fognak állni. Egyébiránt, mivel az Université du Luxembourg nem fed le minden tudományágat, ezek a belföldi tartózkodási hellyel rendelkező hallgatók nagyrészt Luxemburgon kívül folytatják tanulmányaikat, és inkább abban az államban fognak beilleszkedni, ahol a tanulmányaikat végezték, mint Luxemburgban, mivel így a szakmai kilátásaik jóval meghaladják azt, ami e területen elérhető.
- 61 Az említett felperesek azzal érvelnek, hogy a luxemburgi kormány által állítottakkal ellentétben a belföldi tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatóknak, mint a határ menti ingázó munkavállalók gyermekeinek sajátos okuk van arra, hogy a tanulmányaik befejeztével a luxemburgi munkaerőpiacon rendelkezésre álljanak. Egyrészt az a körülmény, hogy a hallgató valamely szülője Luxemburgban dolgozik, azt jelenti, hogy a háztartás, amelyhez a hallgató tartozik, Luxemburg területéhez képest bizonyos földrajzi közelségben található. Másrészt a Luxemburgi Nagyhercegséggel határos tagállamokat súlyosan érintő gazdasági válság miatt a határ menti ingázó munkavállalók gyermekei a tanulmányaik befejezését követően hajlanak arra, hogy biztos szakmai helyzetet keressenek a szüleik mintájára, akik sok éve e tagállamban dolgoznak.
- 62 A Bizottság szerint a határ menti ingázó munkavállalók nemcsak, hogy kapcsolatban állnak a luxemburgi társadalommal, hanem a Luxemburgban kifejtett tevékenységük által be is illeszkedtek oda. Mivel e kapcsolat fennáll, a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel nem szükséges és nem is megfelelő annak biztosításához, hogy e munkavállalók gyermekei, akiknek a felsőfokú tanulmányait az alapügyben szóban forgó támogatás segítségével finanszírozzák, szoros kapcsolatot tartsanak fenn az e támogatást nyújtó tagállammal.
- 63 Ebben a vonatkozásban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már kimondta, hogy a migráns munkavállalók és a határ menti ingázók tekintetében, amint valamely tagállam munkaerőpiacán elhelyezkedtek, főszabály szerint létrejön az ezen állam társadalmába való szükséges mértékű beilleszkedés, lehetővé téve az állampolgár munkavállalókhöz, illetve ott lakóhellyel rendelkező munkavállalókhöz viszonyított egyenlő bánásmódban való részesülést. A beilleszkedés többek között abból ered, hogy a fogadó tagállamban az általuk végzett kereső tevékenység után fizetett pénzügyi hozzájárulás révén a migráns és a határ menti munkavállalók is hozzájárulnak ezen állam szociálpolitikájának finanszírozásához (lásd ebben az értelemben a C-379/11. sz. Caves Krier Frères ügyben 2012. december 13-án hozott ítélet 53. pontját).
- 64 Mindazonáltal meg kell állapítani különösen a határ menti ingázó munkavállalókat illetően, hogy a Bíróság az érintett államban kereső tevékenységet folytatók között a tartózkodási hely alapján megkülönböztetést alkalmazó szabályozásokat illetően elfogadott bizonyos igazolási okokat e tagállam társadalmába való beilleszkedés szintje vagy e társadalomhoz fűződő kapcsolatuk szerint (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Hartmann-ügyben hozott ítélet 35 és 36. pontját, a fent hivatkozott Geven-ügyben hozott ítélet 26. pontját, és a fent hivatkozott Hendrix-ügyben hozott ítélet 54 és 55. pontját).
- 65 Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy a határ menti ingázó munkavállaló nem mindig illeszkedik be ugyanolyan mértékben a foglalkoztatás szerinti állam társadalmába, mint az ezen államban tartózkodási hellyel rendelkező munkavállaló.
- 66 A jelen alapügyekben, amint azt a főtanácsnok az indítványának 59. pontjában megjegyzi, meg kell vizsgálni, hogy a módosított 2000. június 22-i törvény által a határ menti ingázó munkavállalók gyermekeitől a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás igényléséhez

megkövetelt tartózkodási helyre vonatkozó feltétel alkalmas-e arra, hogy megteremtse a tanulmányaik befejeztével a hallgatók visszatérésének ésszerű valószínűségét, amelyet a luxemburgi kormány szükségesnek tekint a követett jogszerű cél eléréséhez.

- 67 Ebben a vonatkozásban el kell ismerni, hogy feltehetően a Luxemburgban való letelepedés és a felsőfokú tanulmányokat követően – még ha azokat külföldön is folytatták – a luxemburgi munkaerőpiacon való beilleszkedés valószínűsége nagyobb a felsőfokú tanulmányaik megkezdésekor Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkező hallgatók tekintetében, mint a tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatókat illetően.
- 68 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a módosított 2000. június 22-i törvény által előírt tartózkodási helyre vonatkozó feltétel alkalmas az arra irányuló célkitűzés megvalósítására, hogy elősegítse a felsőfokú tanulmányok folytatását, és jelentős mértékben növelje a felsőoktatási diplomával rendelkező, Luxemburgban tartózkodási hellyel rendelkező személyek arányát.
- 69 Hátravan annak vizsgálata, hogy e feltétel nem haladja-e meg az említett cél eléréséhez szükséges mértéket.

A tartózkodási helyre vonatkozó feltétel szükségességéről

- 70 A luxemburgi kormány szerint a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel elfogadása nem haladja meg a cél eléréséhez szükséges mértéket. Ezt a feltételt költségvetési okok indokolják, és a hivatkozott gazdasági célkitűzéshez közvetlenül kapcsolódik. A költségvetési korlátok miatt nem mutatkozhat bőkezűbbnek a belföldi tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatókkal szemben anélkül, hogy a támogatási rendszer egészének finanszírozása veszélybe ne kerülne. Egyébiránt a támogatás nyújtására vonatkozó valamely más feltétel, vagyis különösen az arra alapított feltétel elfogadása, hogy a tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgató valamely szülője Luxemburgban áll munkaviszonyban, az alapügyben szóban forgó támogatási rendszer két együttes céljával homlokegyenest ellentétben állna.
- 71 Ebben a vonatkozásban meg kell vizsgálni, hogy kizárólag az előzetes tartózkodás követelménye biztosíthatja-e Luxemburg állam számára annak ésszerű valószínűségét, hogy a támogatásban részesülők visszatérnek Luxemburgba, és rendelkezésre állnak e tagállam munkaerőpiacán annak érdekében, hogy hozzájáruljanak ez utóbbi gazdasági fejlődéséhez, vagy létezik-e más olyan feltétel, amely ennek valószínűségét képes biztosítani anélkül, hogy kizárná a határ menti ingázó munkavállalók tartózkodási hellyel nem rendelkező gyermekeit.
- 72 A Bíróság már elismerte, hogy a tartózkodási helyre vonatkozó feltétel aránytalan lehet, ha túlzott jellegű, amennyiben indokolatlanul részesít előnyben egy olyan tényezőt – kizárva minden más jellemző tényezőt –, amely a valós és tényleges kötődés fokára nem szükségszerűen jellemző (lásd a C-11/06. és C-12/06. sz., Morgan és Bucher egyesített ügyekben 2007. október 23-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-9161. o.] 46. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a C-503/09. sz. Stewart-ügyben 2011. július 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-6497. o.] 95. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 73 A fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 86. és 87. pontjában a Bíróság úgy vélte, hogy az érintett tagállam nem fejtette ki meggyőzően, hogy a kitűzött cél miért nem érhető el kevésbé megszorító módon akár a „hatból három év” szabálynál rugalmasabb szabály által, akár a kötődés hasonló szintjét bizonyító más olyan tényezők figyelembevételével, mint a munkahely. Úgy ítélte meg tehát, hogy az érintett tagállam területén való helyben lakás meghatározott időtartamának előírásával az említett szabály olyan tényezőt részesített előnyben, amely nem feltétlenül az egyetlen jellemzője az érdekelt és az említett tagállam közötti kapcsolat valós szintjének, és túlságosan kizáró jellegű volt. A „hatból három év” szabály meghaladta a követett cél eléréséhez szükséges mértéket.

- 74 A felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás luxemburgi rendszere valamennyi, tartózkodási hellyel nem rendelkező személyt kizár e támogatás kedvezményezett köreiből, és e kizárás kizárólag a tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatókat érinti.
- 75 Következésképpen egy határ menti ingázó munkavállaló gyermeke, aki a szüleivel a Luxemburgi Nagyhercegséggel határos valamely tagállamban él, és aki Luxemburgban kívánja folytatni tanulmányait, nem részesülhet a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatásban. Egyébiránt, még ha a szülei Luxemburgban élnek is, a támogatás igénylésekor belföldi tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgatók akkor sem részesülhetnek e támogatásban, ha a szüleik továbbra is eltartják őket. Ezenkívül az alapügyben szóban forgó támogatási rendszer azzal a hatással jár, hogy az említett támogatásból kizárja a jelentős ideje Luxemburgban dolgozó, de ott tartózkodási hellyel nem rendelkező munkavállalók gyermekeit.
- 76 Ebben a vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szóban forgó támogatási rendszer túlságosan kizáró jellegű. Az érintett tagállam területén való előzetes tartózkodás előírásával ugyanis a törvény olyan tényezőt részesít előnyben, amely nem feltétlenül az egyetlen jellemzője az érdekelt és az említett tagállam közötti kapcsolat valós szintjének (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 86. pontját).
- 77 Különösen, mivel a felsőfokú tanulmányokhoz nyújtott állami pénzügyi támogatás arra hivatott, hogy a felsőfokú tanulmányok mind Luxemburgban, mind pedig más országban történő folytatását elősegítse, annak ésszerű valószínűsége, hogy a támogatásban részesülők visszatérnek Luxemburgba, és rendelkezésre állnak e tagállam munkaerőpiacán annak érdekében, hogy hozzájáruljanak ez utóbbi gazdasági fejlődéséhez, az érintett hallgató előzetes tartózkodására vonatkozó feltételen kívüli más tényező útján is biztosítható.
- 78 Lehetséges ugyanis, hogy a hallgatónak a Luxemburgi Nagyhercegséghez való olyan elegendő kötődése, amely ennek valószínűségére enged következtetni, abból a tényből fakad, hogy e hallgató a Luxemburgi Nagyhercegséggel határos valamely tagállamban él – egyedül vagy a szüleivel –, és hogy a szülei jelentős ideje Luxemburgban dolgoznak, illetve ez utóbbi tagállam közelében élnek.
- 79 A luxemburgi jogalkotó rendelkezésére álló lehetőségeket illetően meg kell jegyezni, hogy amint azzal a Bizottság a tárgyaláson érvelt, amennyiben a nyújtott támogatás például egy diákhitelből áll, akkor egy olyan finanszírozási rendszer, amely e diákhitel nyújtását, ennek rendelkezésre bocsátását vagy a visszafizetés elengedését attól a feltételtől tenné függővé, hogy a kedvezményezett hallgató a külföldi tanulmányai befejeztével munkavállalási és letelepedési szándékkal visszatér Luxemburgba, lehetővé tenné a kitűzött cél elérését a határ menti ingázó munkavállalók gyermekeinek hátrányba helyezése nélkül. Ami egyébiránt az azon tagállam által nyújtott egyenértékű pénzügyi támogatással való halmozódás veszélyét illeti, amelyben a hallgató – egyedül vagy a szüleivel – tartózkodási hellyel rendelkezik, e veszély elkerülhető e juttatásnak az État du Grand-Duché de Luxembourg által nyújtott támogatás megítélése során való figyelembevételével.
- 80 Különösen a Bírósághoz észrevételeket benyújtó kormányok összessége által hivatkozott „tanulmányiösztöndj-turizmus” látszatának elkerülése, és az arról való megbizonyosodás érdekében, hogy a határ menti ingázó, Luxemburgban adót és hozzájárulásokat fizető munkavállalók a luxemburgi társadalommal elegendő kapcsolatban állnak, a pénzügyi támogatás nyújtását attól a feltételtől lehetne függővé tenni, hogy a határ menti ingázó munkavállaló, a Luxemburgban tartózkodási hellyel nem rendelkező hallgató szülője, legalább egy bizonyos meghatározott ideig e tagállamban dolgozott. Más összefüggésben a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdésétől eltérve, amely értelmében az ezen irányelv alapján a fogadó tagállam területén tartózkodó valamennyi uniós polgárt a Szerződés alkalmazási körébe tartozó területeken egyenlő bánásmód illeti meg a fogadó tagállam állampolgáraival, e tagállam nem köteles tanulmányok

folytatásához segítséget nyújtani a huzamos tartózkodási jog megszerzését megelőzően, amely ugyanezen irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében az érintett tagállamban öt éven át tartó folyamatosan tartózkodást feltételez.

- 81 Meg kell jegyezni, hogy az alapügyekben ennek veszélye kizárható, mivel nem vitatott, hogy E. Gierschnek, B. M. Stempernek, J. Taminiaux-nak és J. Hodinnak vagy az apja vagy az anyja 23, 32, 28, illetve 23 éve Luxemburgban dolgozik.
- 82 Következésképpen az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan szabályozás, amely a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatás nyújtását a hallgató tartózkodási helyétől teszi függővé, és az adott tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező személyek és azon személyek között eltérő bánásmódot alkalmaz, akik e tagállamban ugyan nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, de az adott tagállamban tevékenységet folytató, határ menti ingázó munkavállalók gyermekei, meghaladja az arra irányuló jogszerű cél eléréséhez szükséges mértéket, hogy növelje a felsőoktatási diplomával rendelkező lakosok arányát a nemzetgazdaság fejlődésének előmozdítása érdekében.
- 83 Az eddigi megfontolások összességéből az következik, hogy a feltett kérdésre a következő válasz adandó:
- az 1612/68 rendelet 7. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal főszabály szerint ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatás nyújtását a hallgató e tagállamban való tartózkodási helyétől teszi függővé, és közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülő eltérő bánásmódot alkalmaz az adott tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező személyek és azon személyek között, akik e tagállamban ugyan nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, de az adott tagállamban tevékenységet folytató, határ menti ingázó munkavállalók gyermekei.
 - Bár a felsőoktatási diplomával rendelkező lakosok arányának ugyanezen tagállam gazdasági fejlődésének előmozdítása érdekében való növelésére irányuló cél olyan jogszerű célnak minősül, amely alkalmas arra, hogy ezen eltérő bánásmódot igazolja, és bár az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által előírthoz hasonló tartózkodási helyre vonatkozó feltétel biztosíthatja az említett célkitűzés megvalósítását, egy ilyen feltétel azonban meghaladja a követett cél eléréséhez szükséges mértéket, mivel megakadályozza az említett pénzügyi támogatást igénylő személynek az érintett tagállam társadalmához vagy munkaerőpiacához való tényleges kötődésének fokára esetlegesen jellemző más olyan tényezők figyelembevételét, mint az, hogy a hallgatót továbbra is eltartó egyik szülő határ menti ingázó munkavállaló, aki e tagállamban tartós jelleggel munkát végez, és aki itt már jelentős ideje dolgozik.

A költségekről

- 84 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

A 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv által módosított, a munkavállalók Közösségen belüli szabad mozgásáról szóló, 1968. október 15-i 1612/68/EGK tanácsi rendelet 7. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal főszabály szerint ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan tagállami szabályozás, amely a felsőoktatási tanulmányokhoz nyújtott pénzügyi támogatás nyújtását a hallgató e tagállamban való tartózkodási helyétől teszi függővé, és közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősülő

eltérő bánásmódot alkalmaz az adott tagállamban tartózkodási hellyel rendelkező személyek és azon személyek között, akik e tagállamban ugyan nem rendelkeznek tartózkodási hellyel, de az adott tagállamban tevékenységet folytató, határ menti ingázó munkavállalók gyermekei.

Bár a felsőoktatási diplomával rendelkező lakosok arányának ugyanezen tagállam gazdasági fejlődésének előmozdítása érdekében való növelésére irányuló cél olyan jogszerű célnak minősül, amely alkalmas arra, hogy ezen eltérő bánásmódot igazolja, és bár az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás által előírthoz hasonló tartózkodási helyre vonatkozó feltétel biztosíthatja az említett célkitűzés megvalósítását, egy ilyen feltétel azonban meghaladja a követett cél eléréséhez szükséges mértéket, mivel megakadályozza az említett támogatást igénylő személynek az érintett tagállam társadalmához vagy munkaerőpiacához való tényleges kötődésének fokára esetlegesen jellemző más olyan tényezők figyelembevételét, mint az, hogy a hallgatót továbbra is eltartó egyik szülő határ menti ingázó munkavállaló, aki e tagállamban tartós jelleggel munkát végez, és aki itt már jelentős ideje dolgozik.

Aláírások